

Mestersége kémiatanár – Albert Viktor

Bemutakozás

Gyermekkorom és iskoláim a 11. kerülethez kötődnek. Itt születtem, itt nőttem fel ikertestvéremmel, Attilával, és azóta is itt élek szűkebb és tágabb családommal együtt. Feleségem, egy lányom és egy fiam van. Általános iskolám a jelenlegi Bethlen Gábor Általános Iskola és Gimnázium, akkoriban még ének- és zenetagozatú általános iskola volt, ahová szüleim a két párhuzamos osztályba íratnak be minket, hogy személyiségünk jobban fejlődjön. Abban az időben ragadta meg az érdeklődésemet a biológia, ami főleg állatokkal kapcsolatos könyvek olvasását és kisállatok tartását jelentette.

Volt olyan időszak, amikor testvéremmel közös, mindössze nyolc négyzetméteres szobánkban több mint száz állat élt velünk. Zebrapintyek, japáni sirálykák, különböző fajú papagájok és egerek, valamint tengerimalacok alkottak egymás mellett jól megférő közösséget. Valószínűleg jól érezték magukat, mert aktívan szaporodtak, és az utódok eladásából még zsebpénzünk is lett.

Gimnáziumi tanulmányainkat a József Attila Gimnáziumban végeztük, ahol a biológia szeretete tovább fokozódott, és érdeklődésünk a biokémia és az élettan felé fordult. A kémia tantárgy 10. évfolyamon való lezárásakor még nem is sejtettük, hogy a kémia egyszer meghatározó lesz az életünkben. Édesapánk, aki vegyipari gépészmérnök volt, mindig is szorgalmazta a kémia irányú továbbtanulást, bár nem tanári, hanem gyógyszervegyész vonalon. Minket azonban nagyon megfogott a tanítás szépsége. Amikor pályaválasztásra került sor, felvételiztünk az ELTE biológia-kémia szakára, ahol öt csodaszép évet töltöttünk. Ötödévben az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskolájába kerültünk, ahol az idő tájt éppen megüresedett egy kémiatanári állás, és én, vezetőtanáraim javaslatára ott maradhattam.

Milyen diák volt? Voltak például csínytevései, kapott-e intőket?

Alapvetően jó diák voltam, de csínytevéseim azért voltak. Igazi fiútestvérek módjára gyakran veszekedtünk Attilával, talán ez is közrejátszott abban, hogy szüleink külön osztályba íratnak minket. Intőt is kaptam, de mai meglátásom szerint abban az időben sűrűbben osztogatták a tanárok a figyelmeztetőket és intőket, mint napjainkban.

Miért választotta a tanári pályát? Miért éppen a kémia tantárgyat választotta?

Többféle lehetőség kínálkozott, amely mind a biológiához kapcsolódott. Ezek közül engem a tanári vagy az orvosi pálya vonzott. Az orvosi egyetemre akkoriban csak biológia-fizika érettségivel lehetett bekerülni, így maradt az általam sokkal jobban megszeretett kémia, így a biológia-kémia tanár szak. Érdekes, hogy akkoriban olyan népszerűek voltak a tanárszakok, hogy az orvosképzésbe vagy a természettudományos tanárképzésbe lényegében azonos pontszámmal lehetett bekerülni. Jó lenne, ha ez manapság is így lenne...

Milyen tervekkel vágott neki a pedagógusi pályának? Mennyiben valósultak meg ezek?

Nagy lelkesedéssel gondoltam a tanításra már a gimnázium alatt is, az egyetemet pedig úgy jártam végig, hogy folyamatosan azt néztem, hogy mit hogy fogok tudni hasznosítani a tanári pályán. Különleges terveim nem voltak, egyszerűen jó tanár akartam lenni. Arra akkoriban még gondolni sem mertem, hogy egyszer gyakorlóiskolában fogok tanítani, kémia vezetőtanár leszek, arra pedig, hogy tankönyvíróként saját könyvből taníthatok, végképp nem. Ebben nyilván szerepe volt a szerencsének, de a tanári pálya iránti elkötelezettségemnek is. Utóbbi nélkül nem lehet igazán magas szintű munkát végezni, sikereket elérni, de még a pályán maradni sem. Jelenleg úgy érzem, hogy azt csinálom, amit leginkább szeretek, és mindent megkaptam a sorstól, amit ezen a pályán elérhetünk.

Volt-e az életében tanárpéldakép, aki nagy hatással volt önre?

Természetesen, több is. Az egyetemen Dr. Zboray Géza anatómia tanárunk már az első évben elkápráztatott minket kiválóan felépített előadásával és gyönyörű táblavázlataival. Órái megtanítottak engem

arra, hogy akkor lehetnek magas szintű elvárásaim a tanulókkal szemben, ha magammal szemben is azokat támasztok.

Másik példaképem egykori kémia vezetőtanárom, Dr. Balázs Lórántné. Kimagasló szakmai tudása nagyfokú szerénységgel és segítőkészséggel párosult. Az együtt töltött évek alatt mind pedagógiai, mind szakmai szempontból nagyon sokat tanultam tőle. Tanárjelöltként, majd később, kollégájaként is bármilyen kérdéssel fordulhattam hozzá. Nemcsak az óráin, hanem munkaközösség-vezetőként a szűkebb szakmai közösségünkben is kitűnő hangulatot, nyílt légkört tudott teremteni. Többek között ez biztosította a Radnótiban a kreatív, alkotó munka hátterét.

Mit gondol, mitől jó egy kémiaóra?

Legfontosabb, hogy a tanulókat olyan ismeretekkel és tevékenységekkel kössük le, amely folyamatos gondolkodásra, az agyuk „mozgatására” készíti őket. Ha megismerjük a diákjainkat, felmérjük az igényeiket, a motiváltságukat, akkor egy kis rutinnal észrevehetjük, hogy adott csoportban adott pillanatban mit és hogyan kell tanítanunk. Olykor a komoly, logikusan felépített és vezetett óra a hatékony, máskor azonban pár perc kötetlen beszélgetés, vagy humor billenti át a gyerekeket a holtpontra. Ha az óráinkat lelkiismeretesen átgondoljuk és felépítjük, a tanulócsoporthoz adaptáljuk, akkor diákjaink és mi is többnyire elégedetten megyünk ki az óráról.

Őn szerint milyen a „jó” gyerek?

Szerintem nincs olyan kategória, hogy „jó” gyerek. Valószínűleg mindenkinek mást jelent ez a fogalom, és sokféleképpen is értelmezhető. Természetesen én magam is szeretem, ha az órán ülő tanuló figyel, jelentkezik, okosakat válaszol, és persze ötösré írja a dolgozatait – így talán ilyen a „jó” gyerek. De ha minden tanuló ilyen lenne, az unalmas lenne. Kellenek a kihívások, az olyan feladatok, amelyeket egy-egy heterogén gyerekcsoport érdeklődésének a felkeltése, figyelmének a lekötése, személyiségének a megismerése jelent. Az a jó, ha a gyerekek sokfélék, változatosak, és látjuk a közös munkának a hatását.

Van kedvenc anyaga vagy kedvenc kísérlete? Miért éppen az?

Nincs olyan anyagrész, amiről azt mondhatnám, hogy jobban szeretem a többinél. Tanítás közben mindig a gyerekek fejével gondolkozom, így mindig azt veszem alapul, hogy milyen előismereteik vannak, mit tudhatnak vagy gondolhatnak éppen, milyen kérdés születhet meg a fejükben. Ilyenkor én is szinte újraélem a felfedezés örömét, és felfedezni jó. Ezért mindig az a kedvencem, amit éppen tanítok. Annyi igaz, hogy ha van egy új tankönyv, egy új megközelítés, egy új módszertan, akkor az még inkább fokozza a lelkesedésemet, ezért azokat talán jobban szeretem.

Ha csak egyetlen (vagy néhány) kémiaórát tarthatna, arra milyen témát választana?

A kisebbeknél nagyon szeretem a fémek redukáló sorának a kísérleteken keresztül történő felépítését. Bár ez az általános iskolai korosztálynak elég nehéz téma, de nagyon logikus, jól építhetők egymásra az ismeretek, míg a végén összeáll a rendszer. A nagyoknál szép kihívás a sztereokémia megtanítása. Ez átfogja a szerves kémia jelentős részét, miközben lehetőséget ad a képletírástól a modellezésen át a bonyolultabb biokémiai ismeretek megalapozására.

Volt-e olyan pillanat vagy esemény a pályáján, amit különösen emlékezetesnek tart?

Igen, és többségük a diákjaim sikereihez fűződik. Legutóbbi éppen a tavalyi évben volt, amikor egy, a saját osztályomba járó hetedikes diák egy évi kémiatanulás után az első helyezett díját vehette át a Hevesy György Kémiaverseny országos döntőjén. Emlékezetes marad számomra az a pillanat is, amikor kezembe foghattam első tankönyvemet, vagy amikor osztályfőnökként először mentem be a diákjaimhoz a tanterembe. Ezeknek a pillanatoknak is köszönhető, hogy hosszú ideje ezen a pályán vagyok.

Hogyan látja a kémiaoktatás jelenlegi helyzetét?

Sajnos, nagyon elkeserítőnek. A kémiaoktatás a tanárhiány miatt haldoklik. Egyre többször hallhatunk az önálló kémia tantárgy megszűnéséről, ami az általános iskolákban és a szakiskolákban már megfigyelhető. Ez a tendencia az óraszámok további csökkenésével

csak folytatódni fog, és az ördögi kör bezárult. Pedig hiszem, hogy a kémia az egyik legizgalmasabb tantárgy, és ha érdekes tartalmakat jól tanítunk, akkor a gyerekek nagyon is szeretik. A jövő fontos kérdése pedig az orvosi és vegyipari szakember utánpótlás. Ezekhez elengedhetetlen a kémia, és jelenleg nem látom, milyen lehetősége lesz a diákoknak arra, hogy a kötelező alapképzés után megszerezzék az egyetemi belépéshez szükséges tudást és szemléletet.

Mivel foglalkozik legszívesebben, amikor éppen nem dolgozik? Mit osztana meg a munkáján kívüli életéből?

Feleségemmel együtt (aki szintén tanár) sokat dolgozunk, ezért ha lehet, a szabadidőnk nagy részét együtt és gyermekeinkkel töltjük. Legkedvesebb szabadidős tevékenységünk a kirándulás és a túrázás. Akár több tíz kilométeres túrákat is megteszünk, miközben figyeljük a természetet és jókat beszélgetünk.

Mit tanácsolna a kezdő tanároknak, vagy azoknak, akik tanári pályára készülnek?

Általában az megy tanárnak, aki szeret gyerekekkel foglalkozni, szereti a tantárgyát, és magát az iskolai légkört. Ez azonban ma már nem elég. Óriási elhivatottság, elszántság és kitartás kell ahhoz, hogy egy fiatal ma közép- vagy hosszútávon a tanári pályán maradjon. Fontos, hogy szeresse a kihívásokat, szeressen aktív életet élni, sokat dogozni, folyamatosan küzdeni, harcolni. Legyen optimista, tudjon és akarjon folyamatosan megújulni. Amikor pedig a kezdő tanárok bérét a garantált bérminimumra kell emelni, akkor az sem árt, ha – legalább a pályája első évtizedében – gondoskodik arról, hogy valaki eltartsa. Ha azonban túljut az első egy-két évtized nehézségein, és mester vagy kutatótanár fokozatba kerül, már könnyebbé válhatnak a mindennapjai.